

Barraca de vinya

El Pont de Vilomara i Rocafort

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Can Serra - Riera de Mura
Alçada: 402

Coordenades:

Latitud: 41.70742
Longitud: 1.94104
UTM Est (X): 411898
UTM Nord (Y): 4617834

Classificació

Número de fitxa 08182 - 173
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani Popular
Segle XIX
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: L'estructura general de la barraca ha fet moviment, i sense cap intervenció immediata és probable que acabi ensorrant-se.
Protecció Inexistent
Accés Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08181A001000010000OQ
Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 17/09/2016 - 02:00

Descripció

Barraca de pedra seca situada al vessant septentrional de la Serra de Coma d'en Bou, prop d'una torrentera que desemboca a la riera de Mura. Està envoltada d'alzines i roures amb sotabosc de roldor. És una construcció de planta doble, rectangular, excavada parcialment al pendent natural del terreny. Mesura 3,40 per 4,46 metres, i està composta per dues estances separades per un mur de 0,68 metres i comunicades interiorment, formant un únic cos. Aquest pas mesura 70 cm d'alçada per 60 cm d'amplada. La llinda és una llosa plana amb els costats irregulars, recolzada en part per sobre del mur de la menjadora i al brancal esquerre.

En relació a la façana principal, a la dreta hi ha l'estança per aixoplugar l'animal o el bestiar de càrrega, i a l'esquerra la del pagès o vinyataire. L'aixopluc presenta una estructura troncocònica, amb coberta de filada de lloses. L'obertura mesura d'1,70 metres d'alçada per 0,90 metres d'amplada. Té una fondària total de tres metres. Al fons, hi ha la menjadora amb un muret de 70 cm d'alçada per 50 cm de fondària. A cada costat de la menjadora, s'observen els encaixos on es col·locava un tronc que feia de tancament i evitava que el farratge per al bestiar anés a terra. La barraca pel pagès, aprofita el mateix mur de construcció. És de planta rectangular i mesura 2,40 per 1,70 metres (mesures preses a l'interior). La coberta és de lloses per aproximació de filades amb la clau de volta visible. El cobriment de terra de la coberta es manté parcialment, deixant al descobert una part de les lloses i el pedruscall de reblliment. També ha perdut una bona part del voladís. El gruix dels murs és de 55 cm. Els brancals o muntants són verticals, amb una sola llinda, plana. La porta mesura 0,90 metres d'alçada per una amplada de 60 cm. Té tres obertures a mena d'espitlleres que permeten la ventilació i l'entrada de la llum. Dues estan construïdes a la façana orientada al sud-oest i la tercera a la façana orientada al nord-oest.

Observacions:

Les barraques amb coberta de filada de lloses, presenten totes les característiques de la falsa volta, però amb una base oval o allargada, cosa que obliga a fer un tancament superior amb diverses lloses o peces, sovint de grans dimensions. És un dels tipus constructius més antics. Aquesta barraca no està inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. Al Pont de Vilomara i Rocafort aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya. Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al

tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.

SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.

SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.

SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.

SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

